13.9.2024

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asia: HE 68/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunnan käsittelyssä on otsikossa mainittu hallituksen esitys. Esityksessä muutettaisiin ulkomaalaislakia lisäämällä työntekijän oleskeluluvan myöntämisen edellytykseksi erillinen palkkaraja, minkä ohella täsmennettäisiin sääntelyä toimeentuloedellytyksen alarajasta osa-aikatyössä.

Valtiovarainministeriö esittää kirjallisena lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esityksen taloudellisten vaikutusten arvio perustuu selvitykseen, jonka valmisteluun valtiovarainministeriö on osallistunut[1]. Selvityksen yhteydessä valtiovarainministeriössä on arvioitu EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevan työperäisen maahanmuuttajan julkisen talouden vaikutuksia yksinkertaistetulla elinkaarilaskelmalla. Elinkaarilaskelmassa muodostetaan arvio keskimääräisen, EU/ETA-maiden ulkopuolelta 35-vuotiaana työn perusteella maahan tulevan henkilön vaikutuksesta julkiseen talouteen maahantulosta 80 ikävuoteen asti. Keskeinen havainto on, että maahanmuuton vaikutukset julkiseen talouteen riippuvat merkittävästi maahantuloiästä. Jos maahanmuuttaja tulee maahan nuorena, tästä seuraa pidempi aktiivityöuran aika suhteessa passiiviaikaan (eläkkeellä oloon). Jos työura on lyhyt, kertyy työuran ajalta esimerkiksi vähemmän työeläkettä, jolloin tarve täydentävälle kansaneläkkeelle on suurempi. Elinkaaren loppupäässä myös kulutetaan keskimääräistä enemmän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Laskelmassa on käytetty 35 vuoden ikää, joka on melko tyypillinen maahanmuuttajan maahantuloikä. Vaikka tarkka arvio elinkaarivaikutuksesta on herkkä pienille oletusmuutoksille, voidaan laskelmien pohjalta todeta, että 35-vuotiaana EU/ETA-alueen ulkopuolelta maahan tulevan työperäisen maahanmuuttajan, jonka arvioitu palkkatulo maahantulovuonna on noin 1500 euroa kuussa, keskimääräinen vuosivaikutus julkiseen talouteen elinkaaren yli on vähäinen, ja pääasiassa lähellä nollaa.

[1] Selvitys tulorajan asettamisen vaikutuksista työvoiman saatavuuteen ja julkistalouteen, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2024:21, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165682/TEM_2024_21.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
kirjaamo.vm@gov.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
registratorskontoret.fm@gov.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Elinkaarivaikutuksen lisäksi julkisen talouden kokonaisvaikutus riippuu siitä, kuinka monen henkilön maahantuloa palkkaraja rajoittaisi. Palkkarajan arvioidaan ensinnäkin rajoittavan varsin pienen ihmismäärän maahantuloa. Lisäksi kyseisten henkilöiden keskimääräinen vuosivaikutus julkiseen talouteen elinkaaren yli arvioidaan vähäiseksi. Siksi työntekijän oleskeluluvan palkkarajan asettamisella siten, että se on alakohtainen työehtosopimuksen vähimmäismäärä, kuitenkin vähintään 1 600 euroa kuukaudessa, ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia julkiseen talouteen.

Huomionarvoista on, että maahanmuuttajan vaikutus julkiseen talouteen vaihtelee elinkaaren yli. Vaikutus julkiseen talouteen on positiivinen elinkaaren alkuvaiheessa työllisyysasteen ollessa korkea, kun taas myöhemmillä ikävuosilla vuosivaikutus kääntyy negatiiviseksi. Näin ollen palkkarajan, joka rajoittaa maahantuloa, vaikutus julkiseen talouteen olisi lyhyellä aikavälillä negatiivinen, sillä henkilöt, joiden maahantuloa muutos rajoittaa, olisivat tällöin olleet elinkaarensa varhaisemmassa vaiheessa.

Budjettineuvos Armi Liinamaa
Valtiovarainministeriö
Budjettiosasto